

Carmen Dobler Norum, 25.01.2025

Som forelder til en ung voksen med Asperger syndrom ønsker jeg å bidra med erfaringer som også støttes av faglig kunnskap om autismespekterforstyrrelser. Barn og unge med Asperger har ofte normal eller høy kognitiv funksjon, men kan ha betydelige utfordringer knyttet til sosial forståelse, sansebearbeiding, forutsigbarhet og relasjon til voksne autoritetspersoner.

For denne elevgruppen er relasjonen til lærer avgjørende. Forskning og klinisk erfaring viser at elever med autismespekterdiagnoser ofte fungerer best i læringsmiljøer der læreren har kapasitet til å se den enkelte, forstå individuelle behov og tilpasse både pedagogikk og forventninger. Små endringer i struktur, kommunikasjon og krav kan ha stor betydning for elevens mestring og psykiske helse.

Min eldste sønn, som i dag er 19 år og har Asperger syndrom, ville etter vår vurdering ikke hatt reelle forutsetninger for å lykkes i en ordinær offentlig skole med store klasser og høy elev-lærer-ratio. I friskolekonteksten opplevde han et læringsmiljø med færre elever per lærer, større grad av forutsigbarhet og voksne som hadde tid og rom til å forstå hvordan diagnosen faktisk påvirker skolehverdag, ikke bare faglige prestasjoner.

Dette samsvarer med det vi vet fra spesialpedagogikk og utviklingspsykologi: For elever med autismespekterdiagnoser kan mindre grupper og stabile relasjoner redusere stress, forebygge skolevegring og bidra til økt læringsutbytte. Uten slike rammer risikerer man at elever med stort potensial faller ut – ikke på grunn av manglende evner, men på grunn av rammebetingelsene.

For mange elever med Asperger er derfor friskolen ikke et uttrykk for segregering, men en nødvendig tilrettelegging for reell inkludering. I praksis kan friskoler gi enkelte elever mulighet til å delta i skolefellesskapet på en måte som ellers ikke ville vært mulig. Denne erfaringen illustrerer hvorfor friskoler utgjør et viktig supplement i det norske utdanningssystemet, særlig for elever med nevrodiversitet og behov for individuelt tilpassede læringsmiljøer.

(Forskning som støtter:

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10346380/>

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2%3A851291/fulltext01.pdf?>

<https://pdf.sciencedirectassets.com/273587/1-s2.0-S1750946720X00092/1-s2.0-S1750946720301641/main.pdf?X-Amz-Security->

[Token=IQoJb3JpZ2luX2VjEFYacXVzLWVhc3QtMSJGMEQCIDUU8zbnVzA8nH%2F1W4B81E0INnKE7CXsTRtalknNOmi9AiBEfN%2BEcaVsHdEwPmP5z5QmLdXsrQjOLIPh0Y2KqmyQCqyBQgeEAUaDDA1OTAwMzU0Njg2NSIMBS0t%2BpKWMk7AW3f3Ko8FYk8qbysTKNX81HVjK5gOMugSGuWtbGNraWHwJ3NsaF7PJfPybpfkdcaB4ytFFilbyhnmQeFZDqK75Aq7j%2B2HYLjxbDK5MMk1PB%2Blljq4NGbntmt0GbddXTh6Nc2MD%2FHqDb3N5smhpuSpzUqNE1wzUkKCis3jD5KGpeaA1ZxpP315AQWMPd1y8aVSRzgCsJ7xGTjlu2vtycYGFC8j%2FNNEVW8eyOMS9UHFHl%2FuwhjRFjgXz4eFR7kH%2BfAcL4LM7OUxsbL3XPguOUgIViVRYcOx%2FSY%2BsH7aRUF%2FBp6verhvxEQK5FRXu4fe8tzujz8g%2BYePuVMOx3ZniK8](https://pdf.sciencedirectassets.com/273587/1-s2.0-S1750946720X00092/1-s2.0-S1750946720301641/main.pdf?X-Amz-Security-Token=IQoJb3JpZ2luX2VjEFYacXVzLWVhc3QtMSJGMEQCIDUU8zbnVzA8nH%2F1W4B81E0INnKE7CXsTRtalknNOmi9AiBEfN%2BEcaVsHdEwPmP5z5QmLdXsrQjOLIPh0Y2KqmyQCqyBQgeEAUaDDA1OTAwMzU0Njg2NSIMBS0t%2BpKWMk7AW3f3Ko8FYk8qbysTKNX81HVjK5gOMugSGuWtbGNraWHwJ3NsaF7PJfPybpfkdcaB4ytFFilbyhnmQeFZDqK75Aq7j%2B2HYLjxbDK5MMk1PB%2Blljq4NGbntmt0GbddXTh6Nc2MD%2FHqDb3N5smhpuSpzUqNE1wzUkKCis3jD5KGpeaA1ZxpP315AQWMPd1y8aVSRzgCsJ7xGTjlu2vtycYGFC8j%2FNNEVW8eyOMS9UHFHl%2FuwhjRFjgXz4eFR7kH%2BfAcL4LM7OUxsbL3XPguOUgIViVRYcOx%2FSY%2BsH7aRUF%2FBp6verhvxEQK5FRXu4fe8tzujz8g%2BYePuVMOx3ZniK8)

[52%2F5zFpvV6dyZUxEocoOy4QJYV61vXmxc9dZZxOSUI0ihc15ckq9Ybifeb37N7QZclZR7JR8ATwPUFPq3FM2YeZC6p%2FRca9AEfalAxIZFFtkNFPCgal8GOAlmMAT%2BswTTodyZ0n5QmWNCRCI7XwYUYGsQQJyjanUDoSsahPVOE2ltTeZO7oFRivDLrLbxeOTbJBuD5ami6ob09RizXk57y8CCy%2BHC91OExisode81XDeKqA7YKUI38VqTWTVj%2Bwpl46uy9uUDlp0t%2FQbrE8xApSH3peGN21BnCJnSGOGbok2y5HFa5mlz%2F%2FL67kgP09MwJDoJHGuj2o55DsDuGy6q6YlgGFGEB4YrvXERDmkQEr516QZ2FKG4kTeiguG5FrCr6eIUTtiBxjzcSPbBGTnKifXAWF0PvC6OeQ8tuFCjdABpJQUauVuNRDeHLAD0h0er1YC0D8x51fv9aJrYvUz538O5syKzKzOXPVfE6%2FfTh%2FyiifcYl8zrQcZtMjLa3yS3ccYiiAGs4rcFEycnKJOdfVyvVBeDD0y9bLBjqyAdqYdbpv4gkQ2iYY4TExGJpcqGCqBrvJJ85CBtw%2Bg8ZWrcFP0UhSIAAlvCE7AEibceLYzXepyNjevl%2BicL9LRdZoLMdV%2FqTXqo9TW3DUuYULvGvZzoSIMZYlx6ITboR%2FMg4%2B2TT5f%2FjUcFbbesHiSA3RpX9gsEgp0f4ae62HEgTQRtCR0sdkYpwwSG3I%2FFK%2FFsRyCKm4yBNzFvkQzozedKXpB4vEaVsRWERUTE69BwVielw%3D&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Date=20260125T061518Z&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Expires=300&X-Amz-Credential=ASIAQ3PHCVTY2REV6NU5%2F20260125%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Signature=978478a85455c68628e4cef83cf5f23b382bbc4504510aa084fecb94ef49d255&hash=5c084f5a8959fc5cdcd2544ebf16fa733e8c80679a958285f38d09e2beded164&host=68042c943591013ac2b2430a89b270f6af2c76d8dfd086a07176afe7c76c2c61&pii=S1750946720301641&tid=spdf-0b67cfc0-d37b-4eba-b231-723293fd13db&sid=6185e5881e7a41463a29c147a6e0cdae7ef7gxrbq&type=client&tsoh=d3d3LnNjaWVuY2VkaXJlY3QuY29t&rh=d3d3LnNjaWVuY2VkaXJlY3QuY29t&ua=14095b04555b0f52065751&rr=9c35a2a43f76b509&cc=no](#)

)